

GEORGII ERNESTI STAHL,
D. ET PROF. PUBL. ORDIN. FACULTAT.
h. t. DECANI,
PROPEMPTICON INAUGURALE
DE
DISSENSU
MEDICORUM.

HX illis quæ curiosius
pensitata aliquam admirationem incu-
tere possint, non postremum esse puta-
mus, quod, cum Theologia, Jurispru-
dencia, Philosophia, ab antiquissimis
usque temporibus sic satis honorabili
loco inter vulgus habitæ sint, Medici-
na, etiam ex antiquis usque monumentis malè audivisse ob-
servetur; Cum tamen Medicinam ab ipsis Diis inventam, iis-
que præsidibus gaudentem, crediderit antiquitas, quod non
nisi cum Theologia ipsi commune esse poterat: Dum Juris-
prudencia & Philosophia, manifesto magis ex hominum cu-
riositate, æstimatione rerum arbitraria, & existimatione de
rebus, & ortum duxisse, & hinc fulcris inniti videantur. Ita
enim non solum nata est dura illa Catonis sententia de Medici-
cis, qua illos etiam dolosæ ac insidiosæ, grassandi, & homines
perdendi libidinis, infimulare non erubescit: Quod quidem
Porcio ori adscribi possit, per plures generationes vitia adeò in-
fectari assveto, ut quæ deessent, fingere mallet, (intentatæ
in Scipionem calumniæ exemplo) quam tacere: Et Plinii,
huic subscribentis sententia: Nec non semipoti illius & jam
in Cottabis occupati Sophistæ apud Athenæum scomma: quod
exceptis Grammaticis, plerumque nihil stultius sit quam Me-
dici: Sed reperimus hujus contemptus atque malæ opinionis
testimonia jam apud ipsum Hippocratem, tum hinc inde,
tum loco illo de Rat. Vict. in Morb. Ac: qui propterea con-
sideratu eo dignior est, quod memorabilem etiam quandam
causam adjiciat, quæ medicinam plebi merito despectam magis,
quam suspectam reddat, nempe dissensum Medicorum;
& mutuam methodorum, quas alteruter adhibet calumniam.
Tota ars, inquit, magnam apud vulgum calumniam incurrit,
adeò, ut nullam omnino medicinam esse arbitretur: Siquidem
in acutis in tantum à se invicem dissentiant artifices, ut quæ
alter exhibet, veluti optima reputans, ea jam mala esse alter

ex-

existimet &c. Sane vero non poterat quidquam aliud ex illa sese ipsos mutuo profituendi levitate, quam animi abjecti & invidi stimulus, ad minimum in alterutro, aut, si utriusque methodus parem sinistrum eventum nacta esset, in utroque par inscitia, & tamen peritiam sibi arrogandi impudentia, factis probabilibus subsumptione inde colligi. Si jam hoc malum, dissensus nempe mutui, causa & origo non magis, quam objecti & effectuum dignitas consideretur, fieri non potest, quin pensitatis Medicæ scientiæ atque artis fundamentis, quæ experientie & Arte absoluntur, quasi sponte resultet, dissentientes illos aut plane falsa insimulatione inter se mutuo certare; Aut rationis, vel experientiæ expertes esse, utrosque, aut alterutrum ad minimum. Sicut enim non semper succedit, ut inter duas contrarias sententias alterutra sit vera; Quando videlicet tota relatio, circa medium, nempe ab objectum circa quod versari debet, non rectè instituta est: Ita fieri certe subinde potest, ut neutra sibi mutuo oppositarum sententiarum sit vera, sed vel media quædam potius locum habeat, vel si oppositæ illæ à tramite suo aberraverunt, nempe debitum verum respectum ad suum objectum non retinuerunt, plane alia quam hac via quærenda si veritas. Præterea, in tam latè patente medicinæ ambitu, & ab antiquis jam inde temporibus, plus nudis experimentis, quam solidis rationibus superstructa arte, vix aliter fieri potuerat, quin medicus, quantumlibet in una quadam specie morbi curanda majorem peritiam affecutus, in alia imò aliis speciebus, non æque peritus, tanto magis deinde pateret adversariorum, sequioribus ejus successibus invigilantium exprobrationi. Certè, uti multa alia sapienter instituta memorantur apud Ægyptios fuisse, ita in medicina quoque laudem meruit illa consuetudo, qua vel singulis morbis, proprii medici vacabant, vel ad minimum unus & idem medicus non nisi paucis morbis tractandis admittebatur. Interim ne à proposito nostro excidamus, indignum profecto est, si quis arti sese accingat, subsidiis ad illam pertinentibus primariis posthabitis. Medicæ artis subsidia rationem &

experientiam esse debere, notum est; Rationem, dixeris, omnes homines habent: Certe: Sed in scholis didicisse oportet, quid intersit inter potentiam & actum, inter dispositionem & habitum, inter habitum infusum & adscitum. Ita sunt, qui etiam brutis speciem aliquam, sive specimen rationis tribuunt; Nec sic male, sano sensu: Sed ab uno horum expectare quod ab altero, aut ab uno ex omnibus, quod ab homine, nempe habili ratione jam instructo, absurdum sit: Interim dari homines, rationis suæ adeo usque negligentes, ut antequam illam colant, in multis occasionibus à brutis superentur, quis nescit? Sicut autem hæc in generalioribus rationis objectis, vera atque nota sunt, de ratione in genere minus exercitata; Ita est & illud certum, & magis quam expedit notum, quod etiam de reliquo sic satis exercitata ratio, in proportione tamen ascendente, nempe ubi majore comparationis farragine opus erat, subinde non tam per impotentiam, quam impatientiam atque præcipitantiam, & quidem non raro, haud mediocriter à scopo aberret, & quod ait Comicus: cum ratione insanat. Experientiæ non minor & potest esse & solet, defectus; & quidem, quod bene notandum, non semper absolutus, ut nempe planè nullam harum rerum experientiam habere potuerint tales: sed quàm maximè in Praxi copiosa versati, vel per negligentiam, vel per præoccupationem, vel per antedictum justæ comparationis subsidiarum defectum, nullum ex illa fructum capiant: sed potiùs rationum & considerationum incurri, & in verba magistrorum jurati, eorumque quantumcunque etiam malè coherentia commenta, pro canonibus, de quibus addubitare religio esse debeat, observantes atque venerantes, mortem potiùs, osecam nempe illam, ex machina in ægrum proficientem, funesti eventus causam credere valerent, quàm aliquem, ex melioris experientiæ defectu pullulantem, suum suorumque errorem. Ingens autem præterea experientiæ scandalum, & ab omni ævo, probabile est, fuisse, & hodiernum sanè quàm maxime est, illa & rationis & circumspeditionis experimentalis, aliquando inopia, aliquando inad-

ver-

vertentia, ut bonos etiã eventus, licet manifestò laboriosos, & quod sanè commiseratione dignum est, tanto magis ipsos laboriosiores, communiter suæ arti imputare gestiant Medici, & è talibus rebus experientias suas formare aut fovere: Cùm tamen vel leviter advertentibus animum, vel innumeris exemplis occurrat, quod illorum, qui vel diversa, vel nulla planè medicatione utuntur, non solùm æquè salutare, sed longè sapiensimè & longè certior, & tranquillior, & brevior sit, pariter omnino salutaris exitus, imò, & præsentior, & constantior plenaria euphoria stipatus, quam qui istis artificiis, & Medici peritiæ imputatis methodis resultat. Sanè verò plana est via, omnem quæ in morbo accidit difficultatem, sive istius periculosissimæ indoli, sive cuicumque malæ fortunæ adscribere; exitum verò tandem, imò laboriosam eluctationem ex hisce malis, & vitæ ceu spoliis reportationem, arti asserere: sed est profectò ea adeo jam extrita via, ut non solùm hodie vestigia ejus, internoscere appareat vulgus, sed etiam jam antiquitus, indigitante hinc inde Hippocrate, præsensisse: longè præsentissima verò hæc est occasio, qua Medicus Medicum notare, & dissidendi, non tam ansam captare, quàm rationem habere possit. Gravissima interim est illa mortalitatis labes, ut comuniter imprudentia impudentiã in subsidiis habeat, & nemo odiosius quicquã & foveat & defendat, quàm errores. Unde profectò nihil familiarius est, quàm ut illi, qui nullo rationis aut experientiæ laboriosiore apparatu subnixas, eoque ipso miræ facilitate ipsis commendabiles visas suas methodos & positiones, illis, quæ aliter sese habent, non solùm apud se ipsos anteferre soleant: sed etiam quacunque, non magis datã, quàm arreptã occasione, illas diversas insectari, & tam rebus, quàm hominibus, apud imperitos contemptum moliri: hi si meliorum illorum patientiæ tandem vim faciant, & defectuum, propriorum suorum placitorum, demonstrationes extundant, quid possunt inde expectare, quàm sui quoque circatalia existimationis detrimentum: quare fit, ut sicut illi alios apud imperitam plebem, ita hi ipsos apud peritiorum co-

hortem, contemptui exponant: adeoque tandem utrinque, non tam solum personarum amplius, sed ipsius Artis ludibrium, radices agat. Tanto gravius autem est, quando utrinque, imò è pluribus lateribus eccentricis inter sese dissidentes, & reciproce frivolis aut malè fundatis opinionibus dissidentes, inter se collisi, rationum suarum fragilitatem, tanquam ficulnea arma, publicis hominum judiciis denudant: & commonstrando, quod neuter veritatem affecutus sit, duo insignia incommopa incurrunt: nempe, ut non solum qualicunque æstimatione suæ perspicacitatis excidant, qua nempe in detegendis nævis opinionum adversarum usi esse poterant: Sed etiam, pariter incommodam novam thesin, ejusque deductionem substituendo, illius defectus, quem in altero acerbe perstringunt, nempe rationis aut experientiæ, se ipsos obstringant & obnoxios reddant. Interim & objectum, circa quod hi dissensus versantur, & effectus, quos post se trahunt, non respondent illi sive opinionum, sive utique exiimationis personarum ipsarum, levitati: quandoquidem sanè eū qui imprudenter agendo, conservandæ bonæ de se opinionis immemor est, ejus jacturam experiri, nemini hominum iniquum videri potest: sed per dissensum Medicorum, ejusque causas hæctenus notatas, sanitatem amissam non modo non recuperari, sed etiam quamlibet meliorem viam, imò universam spem illius sternendæ atque communiendæ, everti ac intercipi, illud sanè iniquissimum, & prorsus intolerandum meritò haberi debet.

Manifesta sunt hæc, & sanè dolenda; sed & consilii & auxilii expertia sunt, nisi quod feliciora tempora postera polliceantur. Ergò, dices, melius fuerit in re, remedium non ferente, etiam ipsa odiosa mentione supersedisse. Ego verò diversum sentio; ratus videlicet expedire, ut ad minimum ingenuis animis quæcunque occasio præbeatur, imò stimulus addatur, animoso ausu, & sociâ tandem operâ, pro virili eò enitendi, ut tandem desperatio illa omnis expectatissimæ ac justissimæ opis ac emendationis, ad minimum interpelle-

tur,

tur, & in locum turpissimæ illius, non pusillanimitatis, sed verius ignavia, tam feriam rem, quæ sanitatem atque vitam proximi concernat, indefesso studio emendandi atque iuvandi, tandem meliores conatus succedant. Studio utiq; , solertiâ, doctrinâ, assiduitate, circumspeditione, ratione atque comparatione, & attentissimæ experientiæ observatione, imò locupletis illius antiquæ experientiæ elucubratione atque consultatione, opus hic erit; sed non deerit etiam operæ suum, pretium; si non laus & qualiscunque bona existimatio, de qua tamen apud posteritatem desperari non debet, quemcunque etiam ista tangere possint: certè tamen bona conscientia, in hisce rebus, præprimis vel juramento Medici sanctis, & ipsi incumbentibus, nihil à se neglectum, atque prætermisissum esse.

Cum vero invidia nullis magis, quàm laudabilibus ac utilibus cœptis immineat, qui hujus impotentiam, nondum fati perspectam, nec dum aspernari & contemnere didicerunt, ne à laudabili sua, si nempe invidiæ metus abesset, in medium consulendi intentione dimoveantur, iis cautelâ loco inservire poterit, ut, quantâ fieri potest verborum moderatione, circa res ipsas solum sententiam suam in medium proponant: illis vero, quibus liberius, non solum incitiæ, sed etiam malitiæ refragari indifferens est, per se jam innotuit, quod his cautelis invigilare, non quidem inutile, sed non æquè necessarium, imo neque semper honestum sit.

Illud autem quam maxime utique optandum esset, ut de quibus loquimur, Viri his rebus idonei, animis atque moribus ingenuis & liberalibus, & studiis etiam sufficientibus instructi, talia quidem in se fusciperent; è contra, qui variis respectibus hisce rebus minus valent, iisdem supersederent. Ita non solum, minus esset Scriptorum, sed minus etiam in arte offendiculum, imò confusionum. Ne frustra hoc dicere videar, & veluti cum umbris pugnare, provoco ad turbam illam, non opinionum tantum de Febribus, quæ inde ab Helmontii temporibus medicinam nostram involarunt; Sed statim opinionibus

nibus talibus superstructarum Praxew, in morbis tam periculosis, perplexis, præcipitibus, per tempora sua in-
gravescentibus, ubi rarissime sit locus insignem aliquem,
errorem corrigendi, nedum bis peccandi. Ibi modo
incandescentia, nempe tumultuaria, Archæi: modo fer-
mentatio Gastrica & Blastica ipsius & Willisii, modo Proteo
mutabiliores vitiosæ effervescentiæ bilis & succi Pancreatici,
& hinc Hydræ sæcunditate pullulantes *μύριοι* saporis: mo-
do scintillæ illæ flammulæ cordis, post Willisium, Jonæsi:
modo coagulationes sanguinis, Bonte-Kœei: modo nescio
quæ ex universis hisce rebus, & mechanicis aliis conceptibus
metaphoræ, metamorphosés, mixturæ, bonæ *ἐκλέξεις*, sed
malæ *συλλογαί*, variorum. Quot & quantæ speculationes
non invaserunt etiam reliquam universam energiam & effi-
caciã œconomix corporis, quatenus ad salutares conserva-
tiones vitales, non utilis solum atque necessaria est, sed ex-
quisite etiam apta ac proportionata: modo directio organica,
tum sponte bene instruat, tum à medico & attendatur
& promoveatur: Quæ omnes, tam universis illis phantasiis de
Februm natura, quam innumeris aliis hujusmodi commen-
tis, ita damnatæ atque rejectæ sunt, ut non, nisi *νοσηραι*, ab ipso
morbo provectæ, quibus proinde, secundum justam conse-
quentiam obfistendum potius sit, insimulatæ: eo ipso vero &
vera historia variorum fonticorum affectuum, & vera pathologi-
gia, & tanto magis omnis solida & rationalis Therapia, omnis
justa & tempestitiva prognosis: Imò denique verax atque ef-
ficax pharmacia: in confusiones insuperabiles projectæ sunt;
In Praxi vero clinica, omnium bonorum justo dolore atque in-
dignatione, illa quæ Hippocrates jam suo tempore detesta-
tus est, contradictiones, concertationes, lacerationes mutuæ,
quotcunq; concurrunt medicorum, coram & clam, præsen-
tium, absentium: & ex his omnibus, non solum contemptus,
sed etiam ludibrium & opprobrium totius artis, tam apud ple-
bem, quam eminentis etiam dignitatis homines, evenerunt,
& quam maxime indies eveniunt. Profecto certum me esse
con-

confido, quod apud omnes cordatos hæc tanta Artis nostræ incommoda, detrimenta, imò opprobria tantum valitura sint, ut me ad emendationem harum rerum & cohortantem, & pro viribus connitentem, ab omni, siue invidiæ, siue arrogantia suspicione absolvant. Pluris certe interest, ut non magis veritatis, quam publicæ patientium utilitatis, imò securitatis, ratio habeatur, quam privatorum, & quod sperare fas est, etiam paucorum illorum, autoritatis ac opinionis. Confido verò benedicturum his rebus Deum, & subventurum diem, & iudicium intemeratarum posteritatis.

Præmittere hæc placuit Disputationi Inaugurali de Venæ sectione in Acutis, materia non minore inter Medicos dissenfu vexata, quam habiturus est propediem.

DN. JOHANN. WOLFGANGUS LOGES,

NETLINGA - HILDESIENSIS,

Medicinæ Practicæ & Candidatus dignissimus,

DE cuius honesta profapia, liberali educatione, & studiis optimè excultis, ut, recepto laudabili more, aliqua in publicum proferamus, Natus ille est, parentibus, Viro Pl. Rever. DN. HENRICO LOGES, Pastore Netlingensè, ministerii Præfecturæ Steurwaldensis Seniore optime merito; Matre, virtutibus sexum suum decentibus conspicua, ANNA MARIA, B. DN. CASPARI Rönigs / Solschensium Ecclesiastis meritissimi, filia. Hi parentes optimi, non solum ab ineunte ætate pietate atque bonis moribus imbuere filium charissimum cordi habuerunt; sed postquam etiam eò ætatis pervenit, ut rudimenta prima studiorum subire posset, domesticis Præceptoribus eundem informandum commiserunt, donec classicis præceptis idoneus, in Celeberrimum Gymnasium

F

Hil-

Hildesense Andream transmissus, Clariss. Virorum t. t. illius Directorum, Rectorum, Con-Rectorum, manu-
datione fidelissima potitus, ad altiora studia ita preparatus
esset, ut Academiam, pro medico studio excolendo, cum
fructu adire valeret. Celebrat autem ex his grata memoria,
DN. JOH. WEISENBORNIUM, postea Th. Doct.
& Jen. Superintendentem, nunc B., DN. M. LOSIUM,
nunc Gymn. Directorem, DN. ANSPURGIUM, jam
Hannoveranæ Scholæ Rectorem, DN. SCHWENZE-
LIUM, Conrectorem p. m., DN. LANGIUM, Canto-
rem, nec non DN. HOLTZHEUER, Arithmetica &
Algebraica docentem. Integro itaque decennio ibi pera-
cto, tandem Celeberrimam Philuream adiit, ubi totum stu-
diis applicans animum, Mathematica varia collegia atque,
exercitia in Geometricis, Astronomicis, sphericis &c. habuit,
privatim apud Excell. DN. WERNHERUM, DIZE-
LIUM, SCHELLIUM; & publice CYPRIANUM
in Physicis, HARDTIUM in Metaphysicis, in Medicis
B. DN. D. LANGII manu-datione ac institutione lo-
cupletissima potitus, universam doctrinam medicam, Cur-
su, ut loquuntur, etiam secundò repetito, auribus animo-
que exceperit, & Chymico-Pharmaceuticas Demonstrationes
apud ipsum vidit atque comprehendit. Reliquos celeberr.
Profess. sive privatim sive publice docerent, cum studio quo-
que secutus est, siquidem B. DN. D. FRISII prælectio-
nes in Aph. Hipp. & morbos ventriculi; DN. D. BOH-
NII de Aff. Thor. Medicina forensè, morbis capitis, oris,
faucium: DN. D. PETERMANNUM, Sectiones tres
cadaverum utriusque sexus celebrantem, & Nuckii experi-
menta chirurgica illustrantem, DN. D. RIVINUM Phy-
siologica, Pathologica, Botanica tradentem, B. D. D. ORT-
LOBIUM Chirurgica, D. D. SCHAMBERGIUM,
Chymica & Physiologica explicantes, percepit: Privatis
Collegiis interfuit, B. ORTLOBII Chirurgico, D. D.
SCHAMBERGERI Pharmaceutico, & Phys. Experim. D.
D.

D. WELSCHII Anatomico, Botanico, & in Materiam medicam, D. D. SCHACHERI, Physiologico, Chirurgicarum operationum, & Anatomiae in meris humanis cadaveribus, demonstrativo; D. D. ETTMULLERI, in materiam medicam, & de Physicis Disputantis, D. D. ERNDL, & DN. M. NABOTHI, Medicinae Candidati, Botanicis excursionibus. Publicum etiam specimen eruditionis suae, Disputationem de mortuis ex Affectibus, sub praesidio DN. M. TRÜBE, strenue defendit. His laboribus cum proxime quatuor annos consumsisset, studio Medico Practico quoque optato excolendo, pulcherrimam occasionem nactus est, dum Viri Exc. atque Exper. DN. VOLCKMARI BODENII Archiatri Moguntini & Schwarzbürgici, Greusae Medicinam feliciter exercentis, cognatione etiam ipsi juncti, convictu potitus, manu ductionem verè clinicam, nempe ad ipsos patientium lectos obtinuit, simulque & medicamenta, quibus Practicus hic Veteranus, à diuturna & constanti experientia fidere didicit, & quae vel sibi soli haecenus reservaverat, ex benevola ejus & commendatione & communicatione comprehendit, atque debitam illorum praeparationem non magis vidit & conspexit, quam ipsemet, juvit atque exercuit: Quamobrem se Viro ita optime de sese merito plurimum obstrictum agnoscit. Cum hinc in animum induxisset Academias etiam Celeberrimas, Jenensem & Erfurtensem, videre, accessit non solum illas, sed & expertus ibidem est, tam Celeberrimorum Professorum, quam aliorum Doctorum maximum favorem ac humanitatem: Jenaeque Anatomiam gravidam simul perlustravit. Profectus inde est ad celebres illas Herzyniae sylvae fodinas atque officinas metallicas; ubi, ferventibus operis, velut universas operationes metallarias, simul conspexit. Tandem in patriam reversus, Praxin aggressus est Peinae, eamque non magis in urbe, quam circumjacente ditone felicem expertus, ad impetranda Jura atque Privilegia Doctoralia animum applicuit. Accessit hoc consilio Regiam nostram Fridericianam, aperuit

ruit modestè honestum suum desiderium nostræ Facultati, &
ut ad consveta examina ac specimina admitteretur, rogavit.
Quæ cum ipsi patuissent, profectus in arte nostra revera o-
mni laude dignos, & qui, quæ petit Jura atque Honores,
mereri possint ac tueri, nobis exhibuit, unde etiam pro ulti-
mo publico specimine, cathedram solennem ipsi aperuimus,
in qua Dissertationem de VENÆ SECTIONE IN FE-
BRIBUS A C U T I S publicè ventilandam sibi sumsit.
Quod cum sub meo, h. t. Facult. Decani præsidio, XII. die
M. c. fieri, volente Deo, debeat, Illustrissimos, Illustres, Ma-
gnificos, Pl. Reverendos, Excellentissimos, Experientissi-
mos, Amplissimos, utriusque Reipublicæ Procere, Sena-
tores, Cives, Hospites, quibus par est obsequiis, observa-
tia, officiis, humanitate demerendos, officii nomine invito.
P. P. Sub Sigillo Facult. Hal. Magd. X. Junii
MDCCIII.

Uc 787

ULB Halle

3

002 169 568

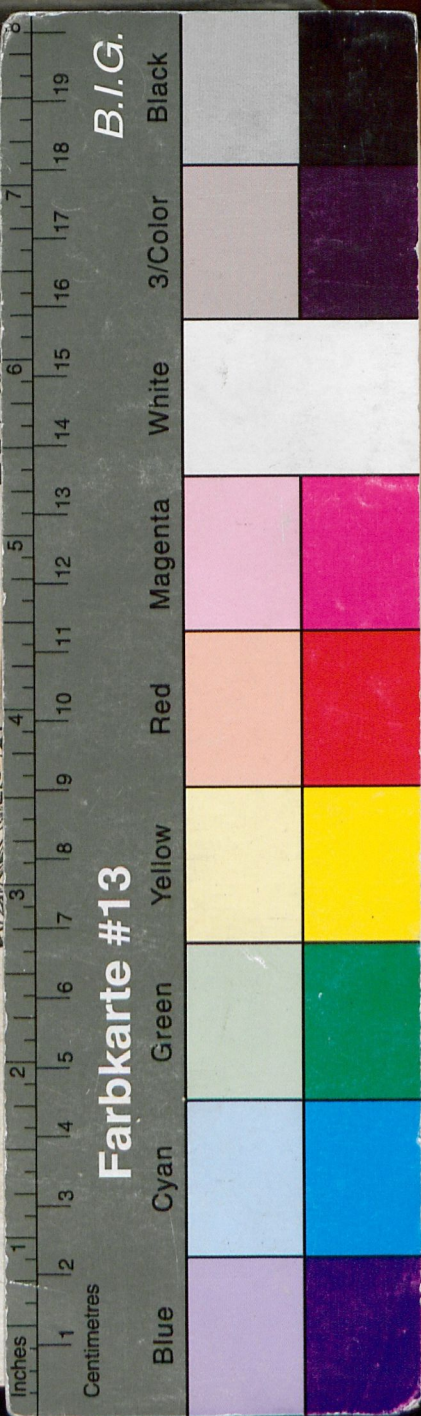
SB.

Uc 787

Uc 787

30

GEORGII ERNESTI STAHL,
D. ET PROF. PUBL. ORDIN. FACULTAT.
h. r. DECANI,
PROPEMPTICON INAUGURALE
DE
DISSENSU
MEDICORUM.

